

AR ROMANU

Ar he'mi bi 'yot'a ar Pablo bi mēmpa ya me Nroma

Ar nzeṅgwa

1 Nuga dar Pablo, ár 'begogi ar tsi Hmu Hesukristo. Xi ts'onkagi ngu ár mpote, ne xi t'exkagi ga mömba ár hoga mhö Jö.

²Nuna xki ñötkagihü mam'et'o ha yá jöpa T'ofö bi 'yot'a yá m'ehni'ö.

³Ja nomp'u ár T'u, nuna ma tsi Hmuhü Hesukristo. Bi m'u ngu n'ar jö'i ndi 'ñe ha yá mąnga'beto ar Dabi.

⁴Ne ár Hñö Jö xint'axi bi ñ'u gehnü ár T'u Jö pe'sa ár ts'edi, nú'mü mi menga ár te man'agi xki wadi xki du.

⁵Gese xi hwägagihü ga pothü ga zohü ya jö'i 'bü ha ya hai gathö ár nxidi ar ximhai, ne da ñ'emüi da deni, njap'u da t'e'spa ár nsu ár thuhu.

⁶Jange gi nthöskwihuyü n'ehe, xi ts'oñ'ahü ngu yá mēti'ihü ar tsi Hmu Hesukristo.

⁷Di peñ'ahü nunar he'minu gathö nu'ahü gi 'buhü Nroma, xa mö'ahü Jö ne xi zo'ahü gi 'buhü xint'axi. Jö ma Dadahü ne ar tsi Hmu Hesukristo da 'ra'ahü n'ar hogam'ui, ne da hwëk'ahü ya ñho.

Ar Pablo ne da ntsönte Nroma

⁸Di ne ga xi'ahü m'et'o, di umba njamödi Jö hár thuhu ar tsi Hmu Hesukristo, xka ñ'emüihü xiñho, ne hagathö nhöni gar gamfihü.

⁹Ar tsi Dada togo xa di umba ma müi di pepabi, di mömba ár hoga mhö nonga ár T'u, gehnü pödi hindi tsaya di mat'ahü Jö.

¹⁰Di apa Jö da ne'ö da 'rakar seki ga tsoñ'ahü, ngetho pe'sa ya pa di to'mi ga map'u.

¹¹Ngetho di ne ga hant'ahü ne ga fax'ahü gi hñöñhü n'ar ñho di 'ñe mhets'i, ne njap'u da zeta ri ñ'emüihü.

¹²Njanü mahyegi da te ma ñ'emüihü, ngetho n'adar jamfi di pe'su.

¹³Tsi kuhü, di ne gi pöhu, hinge n'agitho xta ne xta map'u, ne hinxi k'at'i te xi k'aski. Di ne ga fax'ahü da te ri ñ'emüihü, ngu xta faxa ma'ra hingya xodyo n'ehe.

¹⁴Di beni gathö di tupabi ma ga zofo, ya böt'ofö ne hingya böt'ofö, nu'u xa te gathö pödi, ne nu'u hinte pödi.

¹⁵Jange xa di nemhö ma ga k'ös'ahü gar me Nromahü, ne ga xi'ahü ar hoga mhö n'ehe.

Ár ts'edi ar hoga mhö

¹⁶Hindi ntsaga ga mönga ar hoga mhö, ngetho ka nhekinu ár ts'edi Jö da po gatho nu'u da ñ'emui, m'et'o ya xodyo, m'efa nu'u hingya xodyo n'ehe.

¹⁷Ngetho har hoga mhö, ka nhekip'u hanja ga 'buhwihu xiñho Jö ngetho di ñ'emuibihu. Ne ga 'buhu di ñ'emuihu, ngu enga har T'ofö: Nö'ö togo ñ'emui, 'bui xiñho hár nthandi Jö, ne pe'sa ar te hiñham'u da göts'i.

Ya ts'oki xi duxa ya meximhai

¹⁸Jö ñ'u ár kwe di ñe mhets'i, da umba ár mfei ya ts'ojö'i. Nuyá ts'o'muiyu k'a'sa nö'ö majöni.

¹⁹Nuyu xi bö nö'ö tsá da fötwa Jö, ngetho Jö xi utwabiya.

²⁰Ngetho nö'ö hingi tsá ga handwabihu, ngu ár ts'edi hingi thege ne ár nsunda, bi nheki nú'mu bi hyokar ximhai, ha gathoyu födi togo'ö. Jange hiñ'otho te da dödi.

²¹Bi bö'u Jö, ha himbi nsundabi ngu ndi 'ñepi, himbi ump'u njamödi. Te gatho bi bent'u ne bi me'sku, jange bi ts'oka yá mfeni.

²²Mi ot'u xa mi pödi, bi 'be yá mfeni'u.

²³Bi hyegi bi nsunda Jö hiñham'u da göxa ár te. Ne bi ndui bi nsundabi ár 'bai ya jö'i the yá te, ya ts'int'su, ya meti ne ya zu'we jut'a yá mui.

²⁴Jange Jö bi hyegi bi 'yot'a gatho nuya ts'oki mi ne'u. Njap'u bi 'betwa ár tsá yá ndo'yose'u.

²⁵Ngetho bi hye'u nö'ö majöni xi zogagihu Jö, ne bi denga nö'ö hinga majöni. Bi ndönga m'et'o ya

nthojtho, hinge nö'ö togo bi hyoki, togo di 'ñepi hinda the ar nsunda t'umbabi. Dá njap'u.

²⁶Jange Jö bi hyegi bi 'yot'a gatho nuya ts'omfeni ndi 'ñepabi. Njap'u bi 'bese yá tsá. Nuya 'behñö bi hye nö'ö ngu xki t'umbabi nda 'yot'e, ne bi 'yot'a nö'ö hinxi t'umbabi nda 'yot'e.

²⁷Njap'utho ya ñ'ohö n'ehe, bi hyep'u yá 'behñö, bi nhese yá mindowi, ne bi 'yot'u nö'ö ar m'etsa. Jange bi hñöñ'u ár njut'i yá ts'oki ha yá ndo'yose.

²⁸Ne himbi ne bi beñ'u Jö. Jange Jö bi hyegi nda ts'oka yá mfeni, ne nda 'yot'a gatho nö'ö xi nts'otho.

²⁹Xa bi ñ'ent'i nda nts'ojö'i, ya m'engwi jö'i, ya ts'om'ui, ya ne m'ets'i, ya ñö ts'ate. 'Bentebi yá meti ma'ra, ya hyote, ya tuhni, ya nemhñö, ya ts'okte;

³⁰ya ñömañ'u, hingi ne da 'yode, utsa Jö, ya tsate, ya ñ'ets'i, ya gese, nu'u togo honi hanja da nts'okte, hingi ota yá dada;

³¹ya me'sku, hingi ot'a nö'ö möñ'u, hinte ja yá mhöte, hinto hwëki.

³²Nuya jö'iyu pötwabi tengü ár njut'i Jö, pö'u nu'u togo ot'a njap'u di 'ñepi da du. Mödi pöhyu, hinge honse ot'e, johya da hyanda togo ot'e.

Ár hoga ts'ut'wi Jö

2 Jange nu'ahu gi 'yomfu ár 'bede ma'ra, hinda tsá gi k'onthu. Ngetho nu'mu gi mömfu ár mfei di 'ñepabi, gi kut'asehu har tsibi, ngetho gi njahup'u n'ehe.

²Ne di pöhu ot'a n'ar hoga ts'ut'wi Jö, nú'mu xta umba yá mfei togo ot'a nuya ts'okiyu.

³Nu'ahü gi theñhü nu'u togo hingi ot'a xiñho, ha gi beni gi k'onthü hinda zu'ahü ár kwë Jö gi ñhëxkwiñ n'ehe.

⁴Yo'ö gi utsabihü ár döta ñhogajö'i Jö, ár ts'eti, ne ár mhöte. Ha hingi pöñhü, gehñu ár ñhogajö'i da max'ahü gi 'yothwü ár ntso'mi.

⁵Ngetho xa gar me'skuñhü, hinxka ne xka 'yothwü ár ntso'mi. Njap'u xka hñu'su ár mfe'i ma da t'a'ahü nor pa da ñ'u ár döta kwë ne ár hoga ts'ut'wi Jö.

⁶Gehñu ma da umba ár njut'i n'a ngu n'a ngu yá 'befi xi 'yot'e.

⁷Ma da t'umba ar te hinda göts'i nu'u xi umba yá mui xi 'yot'a nö'ö xiñho, xi hyonga da m'u hár nsunda Jö, ne da t'e'spa ár nsu, ne xi hyonga nö'ö di 'ñe mhets'i.

⁸Ha ma da ntöxkwi ár kwë ne ár nzot'amui Jö nu'u ya hyonga tuhni, ne hingi ne da denga nö'ö majöni. Hönse ne da 'yot'a nö'ö hingi ho.

⁹Ma da mfe'i ne da tho ar ts'oni gatho nu'u bi 'yot'a nö'ö xi nts'otho, ya xodyo m'et'o, ne m'efa nu'u hingya xodyo.

¹⁰Ha ma da m'u nsunda, da t'e'spa ár nsu, ne da m'u n'ar hogam'ui gatho nu'u togo da 'yot'a ár ñho, ya xodyo m'et'o, m'efa nu'u hingya xodyo.

¹¹Ngetho Jö handa gatho ya jö'i mahyetho.

¹²Gatho nu'u togo himi pötwa yá 'bepate ar Moise, ne bi 'yot'a ya ts'oki, nú'mu xta thö'spa majöni, hinda ma nda nhomba ya 'bepate. Ha nu'u togo mi pötwa yá 'bepate ar Moise, ne bi 'yot'a ya ts'oki, nú'mu xta thö'spa majöni, ma da t'apa ngu mönga ya 'bepate.

¹³Hingi 'bühwi xiñho Jö nu'u togo hönse xi 'yo'spa ya 'bepate, mahyoni da 'yot'a ngu möñ'u. Gehyu ma da nhu hinte ma ts'oki tu'u.

¹⁴Ngetho nu'mu nu'u hingya xodyo ot'a ngu mönga ya 'bepate, mödi hingi pödi teme'u, ot'a njap'u ngetho gese'u pödi tema xiñho ne tema hingi ho.

¹⁵Njap'u nheki ot'a ya hoga 'befi huxa ha ya 'bepate ne xi thu'spa ha yá mui, ne nu'mu da hñudi da beni wa ja te tsupa yá mfeni, wa hinte tsui.

¹⁶Njap'utho nu xta hñöxa majöni Jö hár 'ye ar tsi Hmu Hesukristo, ma da xet'wa yá mfeni nu'u togo xi kwati hönse pö'u. Njap'u mönga ar hoga mhö di mönga.

Ya xodyo ne yá 'bepate ar Moise

¹⁷Ha nu'ahü, xi thus'ahü gar xodyohü, ne gi hu ri muihü gi 'bühwi xiñho, ngetho gi pe'sfu yá 'bepate ar Moise. Xa gi exa ri nsuhü gi ndöñhü ri Jöñhü.

¹⁸Gi pöñhü teme ne'ö, ne xi t'ut'ahü ha ya 'bepate, gi 'ñethü ri muihü nö'ö xiñho.

¹⁹Gi kaxmbenihü gar guhñihü ya goda, ne yá ñot'i nu'u togo 'bu har 'bexui.

²⁰Gi hu ri muihü gi uthü nu'u hinte pödi, gar utatehü ya bötsi, xka hñuxa ri mfenihü har mfödi majöni mönga ha ya 'bepate.

²¹Nu'ahü gi uthü ma'ra, yo'ö hingi ñ'utasehü. Gi uthü ma'ra hinda mpë, yo'ö gi mpëñhü.

²²Gi möñhü hingi ho da ts'imba ár nthöti ma'ra, yo'ö gar tsinganthötiñhü. Gi utsahü ya tsita, yo'ö gi pëñu yá nijö 'mu.

²³Nu'ahü gi exü ri nsuhü gi pe'sfu yá 'bepate ar Moise, yo'ö gi ts'ojwu Jö, hingi othu nö'ö mönga ha ya 'bepate 'mü.

²⁴Ngetho ngu enga hár t'ofö Jö: Go ri ts'okihu tsamba ár thuhu Jö nu'u hingya xodyo.

²⁵Nunar nsegi gi tuthü ri ndo'yohü, fax'ahü nu'mü gi 'yothü ngu mönga ha yá 'bepate ar Moise. Ha nu'mü hingi 'yothü, pontho hinte ma nsegi gi pe'su.

²⁶Ha nu'mü togo hinxi thu'spa ar nsegi, ne da 'yot'a ngu mönga ha yá 'bepate ar Moise, ma da nhu'mbabi wande xi thu'spabi.

²⁷Nö'ö togo hinxi thu'spa ar nsegi hár ndo'yo ne ot'a ngu mönga yá 'bepate ar Moise, ma da xi'a ri mfeihu. Ngetho gi pe'su ya 'bepate nt'ot'i ne ar nsegi, ha hingi teñhu.

²⁸Hinge gehnü ar xodyo majöni nö'ö oxta mañö, wa nunar nsegi thutwa hár ndo'yo.

²⁹Majöni ar xodyo togo di 'ñe mbo hár müi. Ne ar hoga nsegi nö'ö 'be'sa hár müi unga ár Hñö Jö, hinge ar t'ofö. Ne nunar nsu go eskagihu Jö, hinge ya jö'i.

3 Nu'mü, hage töte ár mfats'i pe'sa n'ar xodyo. Wa tema ñho japabi da tuta ar nsegi hár ndo'yo.

²Nzeyé ya mfats'i pe'sa ya xodyo, ne töte ár hño. Gehyü m'et'o bi t'ent'wa ha yá 'ye ár mhö Jö.

³Nu'mü 'rayü hinxi ñ'emüi, hage njap'u Jö hinda 'yot'a nö'ö xi mö.

⁴Hö, da 'yot'e. Mödi gatho ya jö'i da mönga ya nhemhño, Jö hin'ö. Ngu enga har t'ofö:

Ma da födi gi mönge majöni, ne ma gi ntöte nú'mü theñ'a ya jö'i.

⁵Nu'mü ma ts'okihu japi da nheki ár hogajö'i Jö, hage hingi njap'u nö'ö ot'a Jö 'rakagihu ar mfei 'mü. (Di tenda nö'ö mönga ya jö'i.)

⁶Hin'ö, hinda njap'u. Ngetho hanja da hñö'spa majöni ya meximhai 'mü.

⁷Tsa da 'ñenga ya jö'i n'ehe, nu'mü ma nhemhño japi da nheki nö'ö majöni mönga Jö, ne njap'u da t'e'spa ár nsu, yo'ö ma da t'aka ar mfei ngu n'ar 'yot'ats'oki 'mü.

⁸Ha nu'mü njap'u, yo'ö hinga eñhu 'mü n'ehe: Ma ga othu ar ts'oki ga to'mhu ar ñho, ngu hoxkagihe 'ra, thengagihe eñ'u di uthe njap'u. Nuya xi mönga njap'u, to'ma yá mfei di 'ñepabi.

Gatho dar ts'oktehu

⁹Te ga möñhupya. Hage nuju dar xodyohü di tötehu di 'buhü xiñho. Hin'ö, hingi njap'u, ngetho xta möñhu, mahyegi di ohü hár 'ye ar ts'oki, ya xodyo ne nu'u hingya xodyo.

¹⁰Ngu enga har t'ofö: Hinjo'o n'ar hogajö'i, hinjo'o n'amhö.

¹¹Hinjo'o togo ode, hinjo'o togo hongä Jö.

¹²Gatho bi hyep'u ar hoga 'ñu, n'at'wu bi nts'oki. Hinjo'o togo da 'yot'a ar ñho, hinjo'o n'amhö.

¹³Ngu n'ar t'agi xoxtho, njap'u yá ne'u.

Nuyá jöhne kate, ha yá ne thente, ñhehwi ár ngi n'ar k'leño po ha yá ne.

¹⁴Nuyá ne odar ts'ate ne ar tsot'amüi.

¹⁵Nuyá wa ntihi ma da xangar ji.

¹⁶ Habu gatho thogi, tso ar dumui ne ar ts'oni;

¹⁷ ne hinxi bö'u tengu ar hogam'ui.

¹⁸ Hingi tsupa Jö.

¹⁹ Ne di pöhu, gatho nö'ö mönga yá 'bepate ar Moise, xipa nu'u togo teni. Njap'u gatho hinte da tsá te da dödi nú'mu xta thö'spa majöni.

²⁰ Hinto tsá da t'embabi, hinte ma ts'oki tu hár nthandi Jö ngetho ot'a ngu mönga yá 'bepate ar Moise. Nuya 'bepate hönse jakagihu ga pöhu ma ts'okihu.

Di 'buhwihu xiñho Jö ngetho di ñ'emuihu

²¹ Ha nupya xi t'utkagihu hanja ga 'buhwihu xiñho Jö. Hinge ga 'buhu ga othwu yá 'bepate ar Moise, mödi ja möny, ne ha ya he'mi bi 'yot'a ma'ra yá m'ehni Jö.

²² Gatho nu'u xi ñ'emui ar tsi Hmu Hesukristo, 'bui xiñho hár nthandi Jö. Nö'ö handgagihu mahyegi di gathohu.

²³ Ngetho gatho xi nts'okte ne hindi ñepi da hyandwa ár nsunda Jö.

²⁴ Ha Jö xi ñ'u ár nhwëki, ne bi nhugagihu hinte ma ts'oki di tuhu. Gehnu bi t'akthogihu, ngetho ar tsi Hmu Hesukristo bi zimgagihu ha yá 'ye ar ts'oki.

²⁵ Gehnu Jö bi 'yent'a ngu n'ar m'oñho, da gut'wa yá ts'oki ya meximhai nu'mu da jamfibi ár ñho ungár ji bi nö'mi. Njap'u bi ñ'u ár ñhogajö'i ne ár ts'eti, himbi umbár mfei ya jö'i xki 'yot'a ya ts'oki mam'et'o.

²⁶ Xki beñ'ö nda ñ'udi nuya payu ár hoga ts'ut'wi. Njap'u xi nheki ár hogajö'inu, ne embabi hinte ma

ts'oki tu gatho nu'u ñ'emui ar tsi Hmu Hesukristo.

²⁷ Hage da tsá ga ñ'exu 'mu handgagihu xiñho Jö ngetho xta othu ya hoga 'befi. Hin'ö, hinda tsá. Jö numañhogihu, hönse nuya xta ñ'emuihu.

²⁸ Jange di pöhu, nunar meximhai nhu hinte ma ts'oki tu ngetho ñ'emui. Hingi nhumaño ngetho temba yá 'bepate ar Moise.

²⁹ Hage Jö hönse ár Jö ya xodyo. Hage hinge ár Jö nu'u togo hingya xodyo n'ehe. Hö, majöni yá meti nu'u hingya xodyo n'ehe.

³⁰ Ngetho Jö n'ase, ne ma da nu hinte ma ts'oki tu nu'u togo pe'sa ar nsegi ne ñ'emui. Njap'utho ma da numañho nu'u hinte pe'sa ar nsegi ne da ñ'emui n'ehe.

³¹ Hage nu'mu di ñ'emuihu, hinte di nuhu ya 'bepate. Hin'ö, di ñ'uhu pe'sa yá nsu.

Tema ne da utkagihu ar Abra

4 Te ga beñhu bi dinga ar Abra 'mu, ma palehu mi 'bu mam'et'o.

² Nu'mu ar Abra bi nhu hinte ma ts'oki mi tu ngetho bi 'yot'a ya hoga 'befi, tsá da ñexhmö ár nsu, ha nunu hingi tsá te da netebi Jö.

³ Ngetho te mönga har T'ofö. Ar Abra bi ñ'emui bi Jö, ne njap'u bi nhu hinte ma ts'oki mi tu.

⁴ Ha nu'u togo ot'a ya hoga 'befi, nunar nthöhö t'umbabi, hinge nt'untho 'mu, ngetho xi döhö, ne da njut'wabi ngu n'ar thai.

⁵ Ha nu'u togo ñ'emui bi Jö togo hokwa yá ts'oki ya ts'okte, nunar ñ'emuinu ma da japi da nhu hinte ma ts'oki tu, mödi hinte ma hoga 'befi xi 'yot'e.

⁶Jangu ar Dabi bi nonga yá nzathom'ui nu'u bi numañhobi Jö, mödi hinte ma hoga 'befi xi 'yot'e.

⁷Bi 'ñenö njawa:

Nzathom'ui pe'sa nu'u togo xi mpumbabi yá ts'oki,
ne xi njut'wabi yá ts'om'ui.

⁸Nzatho nu'u togo ar tsi Hmu hinte ma ts'oki hots'e.

⁹Hage nunar nzathom'ui nu'u hõnse xi t'ekwa ya xodyo togo xi thu'spa ar nsegi, wa da tsá da hñõnga nu ma'ra hingya xodyo n'ehe. Jangu xta eñhu, ar Abra bi ñ'emui bi Jö, jange bi nhu hinte ma ts'oki mi tu.

¹⁰Hanja bi nhumañho 'mu. Hage bi nhumañho ngetho xki thu'spa ar nsegi wa hin'ö. Bi nhumañho hinxki thu'spatho.

¹¹Ar Abra m'et'o bi gamfi, m'efa bi hñõnga ar nsegi. Gehnu n'ar nt'udi damajöni xki nhu hinte ma ts'oki mi tu ngetho xki ñ'emui nú'mu hinxki thu'spatho ar nsegi. Njap'u ar Abra bi t'embabi ár dada gatho nu'u hinxki thu'spa ar nsegi xta ñ'emui, ne nunar ñ'emui nu'u japi da nhu hinte ma ts'oki tu n'ehe.

¹²Njap'u ár dada n'ehe gatho nu'u hinge hõnse xi thu'spa ar nsegi, temba ár m'ui xa mi ñ'emui ndu ma dadahu ar Abra nú'mu hinxki thu'spathobi ar nsegi.

Ga hõnhu ar ñhöt'i nú'mu ga ñ'emuihu

¹³Himbi ñhöt'wabi ar Abra ne yá 'beto nda hñõnga ar ximhai nu'mu nda denga ya 'bepate. Bi ñhöt'wabi nú'mu mi nhumañhobi ár ñ'emui.

¹⁴Ngetho nu'mu ma da t'umba ar ximhai nu'u tenga ya 'bepate, hinter me'ö ar ñ'emui 'mu, ne xi 'be ár ts'edi ár ñhöt'i Jö.

¹⁵Nu habu ja ya 'bepate, ja bi ehnu ár kwe Jö. Ne habu hiñ'otho ya 'bepate, hiñ'otho hanja da me'sku.

¹⁶Jange gatho nu'u togo ñ'emui, ma da t'umba nö'ö xi hwëkwa Jö, ne njap'u gatho yá 'beto ar Abra da zu ar ñhöt'i. Nunar ñhöt'inu ma da hñõnga nu'u yá 'beto tenga ya 'bepate, ne nu'u temba ár ñ'emui ar Abra togo ár dada n'a ne man'a.

¹⁷Ngu xi nt'ot'i: Nuga xta ex'a'i ngu ár dada nzeye ya jö'i. Jange nuju yá bötsigihu ar Abra hár nthandi Jö togo bi ñ'emui'ö. Gehnu juxa nu'u xi du, ne handa nö'ö hinxi thoktho wande xi thoki.

¹⁸Mödi mar ñhembi nda ñ'emui, ar Abra bi dö'mi nda tho ngu xki ñhöt'wabi. Njap'u bi thuts'i ár dada nzeye ya jö'i. Bi t'embabi: Ma da njap'u ár nzeye ri 'beto.

¹⁹Ne himbi went'a ár ñ'emui nú'mu mi hyandi bi za ár ndo'yo, mi pe'sa ngu n'anthebe njeye, ne mi pödi himi tsá nda ñ'onte ar Sara.

²⁰Himbi ts'oka ár mfeni nda 'ñenö hinge nda 'yot'a Jö ngu xki ñöt'wabi. Nö'ö bi me'ö, bi nõxka ár ñ'emui, ne njap'u bi nsundabi Jö.

²¹Xa xki zo hár mu xiñho, mi pe'sa ar ts'edi Jö nda 'yot'a gatho nö'ö xki ñöt'wabi.

²²Jange bi nhu hinte ma ts'oki mi tu, ngetho mi pe'sa nunar ñ'emui nu'u.

²³Hinge hõnse nda zu ar Abra nö'ö xi 'tot'i bi nhu hinte ma ts'oki mi tu.

²⁴Da nhugagihu hinte ma ts'oki di tuhu n'ehe, nú'mu di ñ'emuihu togo bi ko'spa ár te ar Hesu ma tsi Hmuu.

²⁵Gehnu bi nda, ne njap'u bi gut'a ma ts'okihu. Ne bi mengi bi nte,

njap'u bi nhugagihũ hinte ma ts'oki di tuhũ.

**Tema to'mi nu'u thandi
hinte ma ts'oki tu**

5 Xi nhugagihũ hinte ma ts'oki di tuhũ ngetho di ñ'emũihũ. Jange di 'bũhwiũ xiñho Jö, ngetho bi m'a made ma tsi Hmuhũ Hesukristo.

²Núm'u nda ñ'emũihũ, ba tsigagihũ nda zũkagihũ ár nhwëki Jö. Ne xa xta m'athũ, ne di johyahũ di to'mhũ ga 'bũhũ hár nsunda.

³Hinge hõnse'ö. Di johyahũ nú'mũ di thohũ ya thogi n'ehe, ngetho di põhũ ar thogi faxkagihũ ga pe'sũ ar ts'eti.

⁴Ar ts'eti faxkagihũ ga thohũ xiñho xta ts'atkagihũ, ha nunar ts'ati faxkagihũ ga pe'sũ ar ndo'mi.

⁵Ha nunar ndo'mi hinda 'betka ma tsahũ, ngetho ár Hñö Jö xi t'akagihũ xi ñuska ma mũihũ ár mhöte Jö.

⁶Ar tsi Hmu Hesukristo nú'mũ xki wentkathogihũ, mi zõnga ar pa bi unga ár te bi pøkagihũ ndar ts'oktehũ.

⁷Xi ñhembi da thinga n'a togo ne da unga ár te da pota n'ar jö'i 'bũi xiñho. Ha nu'mũ di 'bũhmö n'a di ñ'ent'i da ne da pota n'a xa dar hogajö'i.

⁸Ha Jö bi ñ'use hangũ mökagihũ, ngetho nú'mũ ndar ts'oktehũ, ar tsi Hmu Hesukristo bi unga ár te bi pøkagihũ.

⁹Xipyahmö, xi nhugagihũ hinte ma ts'oki di tuhũ ngetho bi nõ'ma ár ji, ne gatho nõ'ö bi mēfi da jajũ ga k'onthũ ár kwe Jö xi 'ñep'ũ.

¹⁰Ngetho nú'mũ ndar ñ'ũnihũ Jö, bi ñhogamũigihũ ár T'u nú'mũ mi du. Xipyahmö, xta jwahũ xta ñhogamũiwihũ, hage hinda pøkagihũ ár te.

¹¹Hinge hõnse'ö, di johyahũ di 'bũhwiũ Jö. Numa tsi Hmuhũ Hesukristo go bi m'a made'ö, ne njap'ũ da ñhogamũiwihũ.

Ar Adan ne ar Kristo

¹²Nu'mũ, n'adar ñ'õhõ bi kut'a ar ts'oki har ximhã, ne har ts'oki bi yut'a ar ndöte. Ne ar ndöte bi nexa gatho ya jö'i, ngetho gatho bi nts'okte.

¹³Núm'u hinxki t'unda yá 'bepate ar Moise, mi jar ts'oki har ximhã. Hõnse nu habũ hiñ'otho ya 'bepate, hinte ma ts'oki thõxa n'a.

¹⁴Mödi njap'ũ, ar ndöte xki ntöte mi tsixa gatho nu'u xki nts'okte, mödi nuyũ hinxki dembahmö ár mhe'sku ar Adan. Bi ndũi nuya pa mi 'bũ ar Adan, ne mi njap'utho nuya pa mi 'bũ ar Moise. Ha nunar Adan nũ, gehnũ ngu n'ar nt'udi nõ'ö togo ma nda e m'efa.

¹⁵Nuna ár mhe'sku ar Adan himi tsã nda ñhuxkwi ár nt'uni hwëgagihũ Jö. Ngetho ár njut'i ar mhe'sku, ba e ar ndöte bi zũ nzeyẽ. Ha nunár nhwëki ne ár nt'uni Jö bi hyexta nuya nzeyeyũ, gehnũ ár nhwëki nuna n'adar ñ'õhõnũ, ar tsi Hmu Hesukristo.

¹⁶Nunár ts'oki n'adar ñ'õhõ, hingi tsã da ñhexkwi ár nhwëki Jö. Ngetho nunar n'adar ts'okinũ, ba tsimpar mfeĩ bi zũ ya meximhã. Ha nuna ár nhwëki Jö ba e bi zũ ya meximhã, ne bi t'embi hinte ma

ts'oki tu, mödi xi 'yot'a nzeýe ya ts'oki.

¹⁷Nunár ts'oki nuna n'adar ñ'ohó, bi japi bi ntöte ar ndöte. Ha nunár 'befi nuna man'a n'ase ar ñ'ohó, japi da m'u xiñho ya meximhai, nu'u togo xi hyexta ár nhwëki Jö ne ár nt'uni, gehyü xi numañho Jö. Nuna n'ase ar ñ'ohónü, gehnü ar Hesukristo.

¹⁸Nunár ts'oki n'adar ñ'ohó bi kut'a ar mfei, bi zü gathó ya meximhai. Njap'uthó n'ehe, nunár hogam'ui n'adar ñ'ohó, nda nhu hinte ma ts'oki tu gathó ya meximhai n'ehe, ne da me'syü ar te.

¹⁹Ngetho njangu ár mhe'sku n'adar ñ'ohó, gathó ya jö'i bi t'embabi ya ts'okte. Njap'uthó n'ehe nunár nt'ode n'ar ñ'ohó, gathó bi nhu hinte ma ts'oki mi tu.

²⁰Nuya 'bepate bi t'uni, ne njap'u nda xönda ar ts'oki. Ha nú'mü mi xönda ar ts'oki, xa bi ntöte bi xu ár nzeýe ár nhwëki Jö.

²¹Njangu ar ts'oki bi ntöte, bi nja ar ndöte, njap'u ár nhwëki Jö bi ntöte, bi nhu hinte ma ts'oki tu ya jö'i. Ne da me'sa ar te hiñham'u da göts'i har 'befi bi 'yot'a ma tsi Hmuhü ar Hesukristo.

Nupya hindi 'buhü ga othu ar ts'oki, 'butho xta tuhu

6 Te ga möñhu 'mü. Hage ga 'buhü har ts'oki, ga to'mhu da hyexkathogihü ár nhwëki Jö.

²Hin'ö, hinga njahup'u. Ngetho ar ts'oki handgagihü wande xta tuhu, hage ma ga 'buthü ga othu nö'ö hingi ho 'mü.

³Wa hingi pöhu, gathó nu'u xi xixthegihü, di n'at'wihü ar tsi Hmu

Hesukristo. Pontho da nxixthewihü nú'mü mi du, ne da tuhu n'ehe.

⁴Ngetho nú'mü da nxixthehu, pontho bi thogagihü mahyegiwi ar Kristo. Ha nú'mü mi mengi bi nte man'agi, bi güxa ár ts'edi ár Dada, njap'u nuju n'ehe, ga 'buhü n'ar 'ra'yo m'ui.

⁵Ngetho nú'mü ndi hñöxkagihü hár ndöte, njap'u ndi hñöxkagihü hár menga nte n'ehe.

⁶Di pöhu 'mü, numa 'bet'o m'uihu bi ts'uta har pont'i mahyegiwi'ö. Ne njap'u nunar m'uinu bi nhwati, hinda mengi da mepa ar ts'oki.

⁷Jangu nu'u xi du, hinte tsä te da japabi ar ts'oki.

⁸Ha nu'mü xta tuwihü mahyegi ar tsi Hmu Hesukristo, di ñ'emuihu ma ga 'buhwihü n'ehe.

⁹Di pöhu, ar Kristo mi nte man'agi, hinda mengi da du. Ha nunar ndöte hinte tsä te da japabi.

¹⁰Ngetho nunár ndöte bi hwata ar ts'oki n'agitho. Ha nupya te, 'buhwi Jö.

¹¹Njap'u nu'ahu, beñhu nunar ts'oki hant'a'ihü wande xka tuhu. Ne gi tehu gi pefu Jö, gi 'buhwihü ma tsi Hmuhü Hesukristo.

¹²Yo ma gi ñhehu da dö ar ts'oki ri ndo'yohu tsonga ár ngöts'i. Jange yo gi othwu ya ts'oki ne.

¹³Hingi 'yenthü ri ndo'yohu da mepabi ar ts'oki. 'Yent'ase ri tehu hár 'ye Jö, ngu n'a xi mengi xi nte, ne japi da me nö'ö xiñho.

¹⁴Ngetho ar ts'oki hinda hyop'ahu hai. Hingi guñ'ahupya yá 'bepate ar Moise. Nupya tsix'ahu ár nhwëki Jö.

Ár 'begogihü ar ñho

¹⁵Xi'mü, hage ga othu ya ts'oki ngetho hindi 'buhü ha yá 'bepate

ar Moise, di 'buhü hár nhwēki Jö. Hin'ö, hingi njap'u.

¹⁶Hage hingi pöhu, nu'mu gi ñhehu gi m'egohu gi pefu n'a, go ár 'bego'ihu togo gi othu. Wa ar ts'oki tsix'ahu har ndöte, wa Jö da max'ahu gi 'buhü xiñho.

¹⁷Jamödi Jö, mödi ngar 'bego'ihuhmö ar ts'oki, xka umba ri mu'ihu xka teñhu nunar mhönu xi t'a'ahu.

¹⁸Ne bi njuk'ahu har ts'oki, ne gi pefu ar ñhopya.

¹⁹Xta hekwa nö'ö gi hanthu hyax'mu, ne njap'u da zo ri mfenihu. Maham'u ngi ent'a ri ndo'yohu nda mepa nö'ö hingi ho ne nö'ö xints'otho. 'Yenthupya da mepa nö'ö xiñho, ne njap'u gi 'buhü n'ar m'ui xint'axi.

²⁰Ngetho nú'mu ngi pefu ar ts'oki, hinge ngi pefu ar ñho.

²¹Tema ñho ga jujuw nö'ö ngi pehu 'bet'a ri tsahupya. Ngetho nunar njut'i ngi to'mhu, gehnu ar ndöte.

²²Ha nupya xi njuk'ahu har ts'oki, ne ár 'bego'ihu Jö, gi pe'su ar m'ui xint'axi ngu ri nthöhöhu. Ne ár ngöts'i gi to'mhu ar te hiñham'u da thege.

²³Nunár njut'i ar ts'oki, ar ndöte. Ha nor nt'uni Jö, ar te hiñham'u da göts'i, ngetho di 'buhwihu ma tsi Hmuhu Hesukristo.

Tema ne da utkagihu ar nthöti

7 Tsi kuhu, gi pöhu ya 'bepate, jange gi pöhu nuya 'bepateyu honse pe'sa ar ts'edi ha n'ar jö'i tetho.

²Njangu n'ar 'behñö, nuya 'bepate hingi umba ar seki da hye ár döme

nú'mu tetho. Ha nu'mu da du ár döme, da m'e ár ts'edi nunar nkohi mi tet'ö.

³Jange nu'mu 'buta ár döme, ne da mewi man'ar ñ'ohö, da nhu ngu n'ar zinganthöti. Ha nu'mu da du ár döme, ne da mewi man'ar ñ'ohö, njap'u hingi ts'oka nor nkohi'ö, hinda nhu ngu n'ar zinganthöti.

⁴Njap'upya tsi kuhu, nú'mu nga tuwihu ár ndo'yo ar tsi Hmu Hesukristo, ga hyehup'u ngi teñhu ya 'bepate. Gi 'buhwihupya man'a nunu togo bi mengi bi nte, ne da tsa gi 'yothu ya hoga 'befi gi enthuwü Jö.

⁵Ngetho nú'mu ndi 'buhü nga othu gatho nö'ö ndi nehu, ar ts'o'yots'oki mi jakagihu nga othu nö'ö mi högagihu ya 'bepate. Ne nuya ts'o'befiyu ndi othu, honse ndi to'mhu ar ndöte nda t'akagihu ngu ma njut'ihu.

⁶Ha nupya hindi ohu hár 'ye ya 'bepate, ngetho pontho xta tuhu, ne hinte tsa te da jakagihu. Jange di pefu Jö ha nunar 'ra'yo m'ui bi 'rakagihu ár Hñö Jö, ne hindi tenthu nuya 'bepate xi t'ot'i xi ndönziatho.

Nor ts'oki di pe'sa mbo

⁷Te da tsa ga möñhu 'mu. Hage n'ar ts'oki da t'ot'a ya 'bepate 'mu. Hin'ö, hingi njap'u. Honse nuga, nuya 'bepate bi utkar ts'oki. Ngetho hinga pöhmö ga 'bente nu'mu hinxi xika ya 'bepate: Yo ma gi 'bente.

⁸Ha nor ts'oki bi gu ar 'bepate ne bi jakagi da 'bente. Ngetho nu'mu hindi othohmö ar 'bepate, ar ts'oki xi m'etho.

⁹Nuga ndi tehmö 'ra ya tsi pa, hinge ndi pöta ya 'bepate. Ha mi zo ya 'bepate, da pödi tema ar ts'oki.

Ne pontho da tuga, ngetho da ts'oka ya 'bepateyü.

¹⁰Ne da timbi nunar 'bepate xki ñötkagi ar te, bi jakagi da tu.

¹¹Ngetho ar ts'oki bi gü ar 'bepate bi kakagi, ne njap'u bi hyogagi.

¹²Xa majöni ar t'ofo ne ya 'bepate xint'axi, ot'ar ñho ne faxkagihü.

¹³Hage nö'ö mar ñhomhö bi jakagi da tu 'mu. Hin'ö, hingi njap'u. Nunar ts'oki bi ñ'udi tengü'ö, bi gü nö'ö mar ñho, bi jakagi da tu. Ne njap'u nunar 'bepate bi utkagi hangü ár nts'otho ar ts'oki.

¹⁴Ngetho di pöhu, nuya 'bepate xpa e mhets'i, ha nuga dar meximhai, di pepar ts'oki.

¹⁵Hindi pödi tema di pefi. Ngetho hindi ot'a nö'ö di ne, ne di ot'a nö'ö di utsa ga ot'e.

¹⁶Nu'mü nö'ö hindi ne ga ot'e, go di pe'ö, di et'a ma müi xiñho ya 'bepate.

¹⁷Hingo geke togo te gatho ot'mü, go ot'a ar ts'oki di pe'sa mbo.

¹⁸Ne di pödi hingi 'bü ar ñho ha ma ndo'yo, ngetho di bemhö ga ot'a xiñho, ne hindi ot'a njap'u.

¹⁹Ngetho hindi ot'a nö'ö ar ñho di nemhö ga ot'e. Ha xa di ot'a nö'ö hingi ho, hindi nemhö ga ot'e.

²⁰Nu'mü di ot'a nö'ö hindi ne, hingo di otga 'mu, go ot'a ar ts'oki di pe'sa mbo.

²¹Ngetho di nemhö ga ot'a nö'ö xiñho, ne di handi 'yoda ar ts'oki ha ma müi.

²²Ngetho mbo ha ma müi xa di johya di ne ga temba ár 'ñu Jö.

²³Ne di handi n'ehe, nuna ma ndo'yo ntöxkwi ma mfeni, ne tsixkagi hár 'ye ar ts'oki di 'bü'be.

²⁴Hwëkategi. Togo da gügagi ga he nunar ndo'yonü tsixka har ndöte.

²⁵Di umba njamödi Jö, bi ñöngagi har 'befi bi me ma tsi Hmuhi Hesukristo. Gekase, ha ma mfeni di pepa Jö, mödi ma ndo'yo pepa ar ts'oki.

Ga 'bühi ngu xikagihü ár Hñö Jö

8 Nupya hinte ma mfei to'ma nu'u togo 'bühi ar tsi Hmu Hesukristo, ne ot'a ngu xipa ár Hñö Jö, hinge ngu nese'u.

²Ngetho di 'bühihi ar tsi Hmu Hesukristo, nu ár Hñö Jö togo unga ar te, xi gügagihü ndi ohü hár 'ye ar ts'oki ne ar ndöte.

³Nö'ö himbi tsä bi 'yot'a ya 'bepate, ngetho ya meximhai himi otho yá ts'edi nda 'yot'e, jange gese Jö ba pehna ár T'u, jangutho n'ar meximhai mi tsahmö nda 'yot'a ar ts'oki. Nunü bi unga ár te bi hñömba ár ts'edi ar ts'oki.

⁴Njap'u bi tsä ndar hogajö'ihu ngu akagihü ya 'bepate. Ngetho hindi 'yohü ngu di nesehu, di 'yohü ngu ne ár Hñö Jö.

⁵Ngetho nu'u togo 'bü ngu ne yá mfenise, honsenu beni. Ha nu'u togo datwa yá mfeni ár Hñö Jö, honsenu beñ'u n'ehe.

⁶Nu'u togo pepa yá mfenise, ma da dinga ar ndöte. Ha nu'u togo pepa ár Hñö Jö, ma da dinga ar te ne ar hogam'ui.

⁷Nu'u 'bü ngu ne yá mfenise, ntöxkwi Jö, ngetho hingi ne, ne hingi tsä da 'yotwa yá 'bepate möñ'ö.

⁸Ne nu'u togo 'bü ngu ne'u, Jö hinda tsä da numañhobi yá te'u.

⁹Ha nu'ahü hingi pefü ri mfenisehü, gi pefü ár Hñö Jö 'bü ha ri müihu, nu'mü majöni 'buhnü. Ha nu'mü n'a hingi pe'spa ár Hñö ar tsi Hmu Hesukristo, hingo ár meti'ö.

¹⁰Ha nu'mü ar tsi Hmu Hesukristo 'bü ha ri müihu, mödi ri ndo'yohü 'bütho xi du har ts'oki, nuri hñöhu te, ngetho gi 'buhwihü xiñho Jö.

¹¹Nu'mü 'bü ha ri müihu ár Hñö Jö togo bi ko'spa ár te ar tsi Hmu Hesukristo, Jö, ngu bi guxa ar tsi Hmu, njap'u da umba n'ar 'ra'yo te ri ndo'yohü xi du. Da njap'u ngetho gi 'buhwihü ár Hñö.

¹²Jange tsi kuhü, hindi 'ñepi ga pefü gatho nö'ö ne ma ndo'yohü.

¹³Ngetho nu'mü gi 'bühu ngu xi'ahü ri mfenisehü, ma gi tuhü. Ha nu'mü gi 'bühu ngu ut'ahü ár Hñö Jö, gi jafü da m'e nö'ö ne ar ndo'yo, ne gi pe'sü ar te.

¹⁴Ngetho nu'u togo tsixa ár Hñö Jö, go yá bötsi Jö'u.

¹⁵Hinxta hñöhu ár Hñö Jö ne ga penju ga ntsuhü. Xta hñöhu ár Hñö Jö xi jakagihü yá tedegihü Jö. Jange di emfupya: Ma tsi Dada'i.

¹⁶Ár Hñö Jö dátwa majöni ma hñösehü, ne embabi yá bötsigihü Jö.

¹⁷Ha nu'mü yá bötsigihü, ma da 'rajü nuya ñho xi ñötkagihü, ne ga ñhehwihü ar tsi Hmu Hesukristo. Ngetho nu'mü ga thohü ya thogi ngu bi tho'ö, ma ga 'buhwihü hár nsunda.

¹⁸Di pöka xiñho, nuya thogi di thohupya, hinter me'ö nu'mü ga hejwü ar nsunda di to'mhü ga hanthü m'efa.

¹⁹Gatho nö'ö xi hyoka ár 'ye Jö, to'ma ar pa da hyanda ar tsi Dada da ñu yá bötsi.

²⁰Ngetho gatho nö'ö bi hyoka ár 'ye Jö, bi 'be ar 'ñu nö'ö nda mefi. Hingo bi nese nda njap'u, bi ne Jö togo bi umba ar ndo'mi n'ehe.

²¹Gatho nö'ö bi hyoka ár 'ye Jö, ma da thökwabi nunar ts'edi japabi da nhwati, ne da njohyawü xta hñönga ár nsunda yá bötsi Jö.

²²Ngetho di pöhu, gatho nö'ö bi hyoka Jö, 'rangutho xa hü ár ñö hinxi ntsaya xi nzoñ'u, ntsawü ar ügi ngu n'ar 'behñö ma da da ár bötsi.

²³Ne hinge hönse'u. Gesegihü n'ehe, togo xi t'akagihü ár Hñö Jö ngu n'ar nkohi nö'ö da t'akagihü m'efa. Ne di zoñhu tu ma müihu di to'mhü da tekagihü Jö, ne da 'rakagihü n'ar 'ra'yo ndo'yo hinda du.

²⁴Ngetho nú'mü nda mpohü, gehnü di to'mhü. Ha nu'mü gar hanthuhmö, hingar ndo'mi. Hinto to'ma nö'ö pets'i.

²⁵Ha nu'mü di to'mhü nö'ö hindi hanthü, ga tsethü ga to'mhü.

²⁶Njap'utho ár Hñö Jö togo faxkagihü hinte ja ma ts'edihü. Ngetho hindi pöhu ga ahü ngu di 'ñepi. Gese'ö xa hü ár ñö zoni, 'ba made apkagihü tema di hoñhu.

²⁷Ne Jö togo het'wa yá müi ya jö'i, pödi tema ne ár Hñö Jö. Ngetho nunü apkagihü ngu benga Jö xiñho da umba yá bötsi xi ñ'emüi.

Hyax'mü xa di tötehu

²⁸Di pöhu, nu'u togo mö Jö, gatho nö'ö te thogi fats'i di 'ñepa ar ñho, gehyü togo xi ts'ofu ngu xi benga Jö.

²⁹Nu'u xki bödi nda mpohö nú'mü hinxki thokta ar ximhai, gehyü bi

hñuts'i nda ñhehwi ár T'u, togo nda ñöxhmu gatho ya ku.

³⁰Ha nu'u togo xki hñuts'i, gehyu bi zohni. Ha nu'u togo bi zohni, gehyu bi nu hinte ma ts'oki mi tu. Ha nu'u togo bi nu hinte ma ts'oki mi tu, gehyu togo bi umbi nda m'u hár nsunda.

³¹Tema da tsá ga möñhu 'mu. Nu'mu di 'buhwihu Jö, togo tsá te da jakagihu 'mu.

³²Jö togo himbi 'yot'a ár 'ñöngi bi da ár T'u bi pokagihu, hage hinda 'rakagihu mahyegiwi ár T'u gatho nö'ö di hoñhu.

³³Togo tsá te da hyoxa nu'u togo xi hwahna Jö, nu'mu gesé Jö xi nu hinte ma ts'oki mi tu.

³⁴Hage 'bu man'a togo da hñuxhmö ar mfei. Ar tsi Hmu Hesukristo bi unga ár te. Hinge honse'ö, get'ö togo bi mengi bi nte, ne bi huxkwi ár Dada hár ñ'eí, habu bi 'ba made apkagihu Jö.

³⁵Hiñ'otho te da japa ma tsi Hmuhu Hesukristo da hyegi da mökagihu. Wa di thohu ar thogi, ar dumui, ar nt'utsa, ar thuhu, ar k'at'a he. Nú'mu 'butho da thöga ma tehu, wa ñhötju ar jwai.

³⁶Ngu engu har T'ofó:

Ngetho di teñ'ahe, hyax'mu 'butho xta tuhe.

Nhugagihe ngu ar tsi deti xi t'ent'i da tho.

³⁷Ha nuju di töhu gatho nuya thogiyu, ngetho faxkagihu togo xi mökagihu.

³⁸Jange xa di kaxmbeni, nunar ndöte, ar te, nuya enxé, ya ndö, nu'u ja yá ts'edi, nö'ö te japyá, nö'ö te di 'ñep'u,

³⁹nö'ö te bi ja mañö, nö'ö te bi ja hai, wa man'a tema xi hyoka Jö,

hinda tsá da 'wegagihu hár mhöte Jö, bi utkagihu mba penkagihu ar tsi Hmu Hesukristo.

Jö bi hwahna ya me Israel

9 Nuga, nö'ö di mö majöni, ngetho di n'at'be ar tsi Hmu Hesukristo. Ne hinte di pets'i te ga ntsá, ngetho ár Hñö Jö datka majöni.

²Xa tu ma mui, ne xa di tsamañ'u.

³Nuga di ne nu'mu da tsahmö, go ga m'eka, hinga 'bu'be ar tsi Hmu Hesukristo, nu'mu njap'u da tsá da mpo nu'u ma mixodyo'be. Gehyu ma ku di pes'be n'adar ji.

⁴Nuya me Israel gehyu yá tede Jö, bi utwa ár nsunda. Bi umbabi ya nkohi ne ya 'bepate. Bi xipa hanja nda nsundabi, ne bi umba yá ñhöt'i.

⁵Ka ba ehnu yá pale mi tenga Jö, ne ha yá 'betoyu, ka ba m'uñnu ngu n'ar ñ'ohö ar tsi Hmu Hesukristo. Gesenu Jö, go ár meti gatho tema ja, hindi tsaya di t'umba ar nsunda. Dá njap'u.

⁶Hinge xi njap'utho ár mhö Jö. Hönse hinga gatho nu'u yá 'beto ar Hakob gehyu ár hnini Jö.

⁷Hinda tsá ga eñhu gatho nu'u yá 'beto ar Abra yá bötsi Jö n'ehe. Hin'ö, ngetho bi xipabi: Hönse yá 'beto ar Isa gi ñembabi ri 'beto.

⁸Nu'mú, hinge gatho yá bötsi ar Abra yá bötsi Jö n'ehe. Hönse nu'u xi zu ár ñhöt'i Jö, gehyu xi t'embabi yá bötsi ne yá 'beto ar Abra.

⁹Ngetho njanu engu ár ñhöt'i ar tsi Dada: Ga penga ri jeyé ngu nuya payu, ne ar Sara ma da 'yonga ár bötsi.

¹⁰Hinge hönse'ö, man'a te bi thogi. Núm'u mi dinga yoho yá bötsi ar

Rebeka, n'ase ár dada, gehnu ar Isa ma palehu.

¹¹Núm'u hinxki m'uta nuya yoho yá bōtsi, ne hinxki 'yot'atho ar ñho wa ar ts'oki, Jö xki hwahna n'a'u. Hinxki hyandwa yá hoga 'befi, ngetho njap'u xki beñ'ö nda 'yot'e.

¹²Bi 'ñembabi ar Rebeka: Ri 'bet'o t'u ma da mepa ar 'befa.

¹³Ngu enga har T'ofu: Nuga da mö ar Hakob, ne da utsa ar Esau.

¹⁴Tema tsá ga möñhu 'mu. Hage hingi ot'a xiñho Jö. Hin'ö, hingi njap'u.

¹⁵Ngu bi 'ñemba ar Moise: Nuga ga hwēka togo di nega, ne ga pe'spa ar ts'eti togo di nega n'ehe.

¹⁶Hinge nu'mu da nese ar jö'i, wa nú'mu xa umbár mui da thahni. Jö go da möñ'ö togo da me'spa ar ts'eti.

¹⁷Har T'ofu huxa tema nsipabi ar ndö Ehipto: Nuga xta jux'a'i ga ñ'u ma ts'edi, ne da nunga ma thuhu gatho ár nxidi ar ximhai.

¹⁸Nu'mú, Jö pe'spa ar ts'eti togo ne'ö, ne nö'ö togo ne da japabi da nme'sku, tsá da 'yot'e.

¹⁹Nu'mú, da tsá gi 'ñengagihu: Hanja Jö umba ár mfei ya jö'i 'mu. Ngetho hinjo'o togo da dospa ár mfeni Jö.

²⁰Ha nuga ga thöt'ahu njawa: Tsi jö'i'i, togo'i gi ne gi ntsawi Jö. Hage n'ar 'bada tsá da 'ñemba ar gö, yo'ö xka hyogagi njawa.

²¹Hage hingi pe'sa ár ts'edi ar gö da hyoka nor 'bada ne'ö. N'adar xeni ar bohái, da tsá da hyoka ya 'bada di 'boxa habu jar nsu, ne ya 'bada di hö har 'befi hyax'mu.

²²Hage hingi njap'utho Jö n'ehe. Mi nemhö nda ñ'u ár kwe, ne nda

ñ'u ár ts'edi, ha bi me'spatho ar ts'eti nu'u xki hñuts'i nda hwati.

²³Bi 'yot'a njap'u nda utwabi tengu ár döta ár nsunda nu'u togo xi zutwa ár nhwēki, ne xi hñux'ö da m'uhwi hár nsunda.

²⁴Ngetho Jö xi zonkagihu ga poñhu madedá ya xodyo ne nu'u hingya xodyo.

²⁵Jangu enga har t'ofu bi 'yot'a ar m'ehni Osea, habu enö njawa:

Ma ga embabi ma hnini nu'u hingo ma hninihmö,

Ne nö'ö ar hnini hingi ndi mödi, ma ga möpya.

²⁶Ne habu xki t'embabi:

Nu'ahu hingo ma hnini'ihu,

ja ma da t'embabinu,

gehyu yá bōtsi Jö hö ar te.

²⁷Ar Isaia mi enö n'ehe, nú'mu mi nonga ya me Israel: Mödi mar nzeze ngu ar 'bomu 'bonga har ñönthe, hönse n'a tsi tui xi bongi ma da mpoho.

²⁸Ngetho ar tsi Hmu ngut'a ma da japi da thokwa har ximhai ngu xi möñ'ö.

²⁹Ngu bi 'ñenga mam'et'o ar Isaia n'ehe:

Nu'mu ar tsi Dada togo pe'sa ar ts'edi hinxi 'yegagihu 'ra ma 'betohu,

xta ñhehwihu ar hnini Sodoma, ne ndi hñöxkagihu ar hnini Gomora.

Jö numañho nu'u ñ'emui

³⁰Te da tsá ga möñhupya. Nu'u hingya xodyo himi honi nda m'u xint'axi hár nthandi Jö, gehyu xi nhu hinte ma ts'oki tupya ngetho ñ'emui.

³¹Ha nu ar hnini Israel togo mi umba ár mui bi demba yá 'bepate ar Moise, ne njap'u nda nhu hinte ma ts'oki mi tuhmö, himbi züdi.

³²Yo'ö. Ngetho mi umbyá mui mi honi nda t'axki hinge har ñ'emui. Mi hoñ'u nda t'axka ha ya hoga 'befi mönga ya 'bepate, ne bi ntöxkwi ar do mfets'e.

³³Ngu enga har T'ofö:

Pöhu, nuga di pö n'ar do mfets'e ne nt'ent'i núnu Sion.

Ha nö'ö togo da ñ'emuiibi'ö, hinda ma da 'be ár tsä.

10 Tsi kuhü, xa majöni di xi'ahü, di umba ma mui di apa Jö da mpö ya me Israel.

²Nuga di damajöni, nuyü xa umbyá mui honga Jö, mödi hingi pödi xiñho nö'ö ot'u.

³Ngetho hinxi bö'u ar hogam'ui ungar tsi Dada. Xi umbyá mui da nhumañhobi nö'ö ot'u, ne njap'u hingi japamasu nö'ö xi 'yot'a Jö nda nhumañhogihü.

⁴Nuyá 'bepate ar Moise bi göxa ár ts'edi nú'mü ba e ar tsi Hmu Hesukristo, ne njap'u nda nhu hinte ma ts'oki tu gatho nu'u da ñ'emuiibi.

⁵Ngetho nö'ö togo ne da m'ui xiñho hár nthandi Jö di tēnga nö'ö bi 'yot'a ar Moise, enga njawa: Nö'ö togo da 'yot'a gatho nuya 'bepateyü, ma da me'sa ar te.

⁶Ha nunar nhumañho bi e har ñ'emui, engagihü njawa: Yo ma gi beñhü togo ma da böxa mhets'i da tsiwa ar tsi Hmu Hesu.

⁷Wa gi ñeñhü: Togo da gö har 'bexui da güxa ar tsi Hmu Hesu habu bi kü nu'u xi du.

⁸Ne te mönga har T'ofö: Gi pe'sp'u get'ütho ar mhö, oda ha ri ne, ne

ha ri mui. Gehnu ar mhö ñ'emui di dahe majöni.

⁹Nu'mü nuna ri ne damajöni ar Hesukristo gehnu ar Hmu'ö, ne gi jamfi ha ri mui Jö bi güxa man'agi har ndöte, ma gi mpohö.

¹⁰Ngetho ha ma muihü di ñ'emuihü, ne njap'u nhugagihü hinte ma ts'oki di tuhü. Ha numa nehü damajöni nö'ö di ñ'emuihü, ne njap'u ga mpohü.

¹¹Ngetho har T'ofö enga njawa: Gatho nu'u togo da ñ'emuiibi, hinda ma da 'be ár tsä.

¹²Mahyetho ya xodyo ne nu'u hingya xodyo, n'adár Hmu gatho'u, ne umbabi da bongwatho gatho nu'u togo mat'i.

¹³Ne enga ar T'ofö n'ehe: Gatho nu'u togo da mat'wa ár thuhu ar tsi Hmu, ma da mpohö.

¹⁴Ha nu'mü hinxi ñ'emui, hinda tsä da mat'i. Ha nu'mü hinxi 'yode, hanja ma da ñ'emui. Ha nu'mü hinto hö'spa ar hoga mhö, hinda ma da 'yo'u.

¹⁵Ne nu'mü hinto xi m'ehni, hanja da mhönga ar hoga mhö. Jangu enga har T'ofö: Nzäda ár nzohö nö'ö togo mönga ar hogam'ui ne ar hoga mhö.

¹⁶Mödi hinga gatho xi 'yot'a ar hoga mhö xi 'yode. Ngu xi ñenga ar m'ehni Isaia: Tsi Hmu, hinto xi ñ'emui ar hoga mhö xta möñhe.

¹⁷Da thinga ar ñ'emui nu'mü da t'oxa ar hoga mhö, ne nunar mhönu nonga ar tsi Hmu.

¹⁸Ha di aña'ihupya: Hage hinxi 'yo'u 'mu. Hö, xi 'yode, ngetho enga har T'ofö:

Gatho ár nxidi ar ximhai xi nunga yá mhö'u,

ne habu gatho xi zonga nö'ö
möñ'u.

¹⁹Di enga n'ehe: Hage hinxi bö
ya me Israel. Hö, xi bödi, ngetho ar
Moise bi 'ñenö m'et'o:

Nuga ar tsi Dada di enga: Ma ga
tsot'ahu ri müihu, ga honga
man'ar hnini nö'ö hingo ma
hnini.

Ne ma ga poñ'ahu ri kwehu, ga
munts'a 'ra ya jö'i te gatho
bentho.

²⁰M'efa ar m'ehni Isaia himbi
ntsu bi 'ñenö:

Ar tsi Dada enö: Bi dingagi nu'u
togo himi hongagi.

Da ñ'udi bi hyandga nu'u himi
angagi.

²¹Har tsi Hmu emba ya me Israel:
Gatho ar pa da tungwa ma 'ye 'ra
ya jö'i xa ya me'sku ne ya toxte.

Nö'ö n'a tsi tui ya me Israel xi bongi

11 Jange di añ'ahu: Hage Jö xi
hyep'u ár hnini 'mu. Hin'ö,
ngetho nuga dar me Israel n'ehe,
ár 'betogi ar Abra, ne ár bötsigi ar
Benjamin.

²Jö hinxi hye ár hnini yanu
mam'et'o xi bödi. Ha hinxka nehu
tema mönga ar T'ofö habu nonga ar
m'ehni Elia, nú'mu mi kaxa Jö tema
mi ot'a ya me Israel. Mi enga njawa:

³Tsi Hmu'i, xi tho'a gatho ri m'ehni,
xi thext'a gatho ri 'boxm'öñho. Hönse
di koka, ne thongagi da thogi n'ehe.

⁴Ne bi dötwa Jö bi 'ñenö: Xta
hwahna hñun'atema'ret'a ya nthebe
togo hinxi ndandihmö xi ndönga ar
tsita ár thuhu Bal.

⁵Njap'u nuya payu, 'bu 'ra ya tsi
tui xi bongi togo xi hwahna Jö xi
hwëkwa ár nt'uni.

⁶Ha nu'mu xi nhwëkwabi, hinxi
dö'u ot'a ya hoga 'befi. Ngetho
nu'mu xi dö'u di ot'a ya hoga 'befi,
hingar nthekate 'mu ár nt'uni xi
unga ar tsi Dada.

⁷Xi'mu, te ga beñhu. Nuya me
Israel himbi dinga nö'ö tema mi
honi. Hönse nu'u tsi tui xki thahni
bi diñ'u. Ha nu ma'ra bi njapi bi me
yá mfeni hinge nda diñ'u.

⁸Ngu enga har T'ofö: Jö bi 'ñökwa
yá mfeni, ne bi gotwa yá da ne yá
gu. Njap'utho 'bu nuya payu.

⁹Ne ar Dabi bi 'ñenö njawa:

Nuyá ñhuni, dá japi da nts'okse,
ngu n'ar xögu wa n'ar nt'ats'i
habu da zose'u, gehnu ár
mfe'i'u.

¹⁰Dá m'exui yá da, hinda hyant'u,
ne hindi tsaya yá xutha di muxa
yá 'beni.

Ár mpohö nu'u hingya xodyo

¹¹Di añ'ahu n'ehe: Hage xi mfe'sa
ya me Israel ne xi nhwati 'mu. Hin'ö,
hingi njap'u. Ngetho xa ya me'sku,
bi t'umba ar mpohö nu'u hingya
xodyo, ne njap'u nda ts'ot'wa yá müi.

¹²Ha nu'mu nuyá ts'oki'u bi
mats'i da me'sa ya ñho gatho ya
meximhai, ne nú'mu bi dahyu bi
maxa nu'u hingya xodyo nda zu ar
ñho, tenguhmö nú'mu xta mengi da
m'uhwi Jö man'agi.

¹³Nuga di zo'ahu hingar xodyohu,
ngetho dar mpote ar tsi Hmu, xi
menkagi ga zo nu'u hingya xodyo,
ne di numansu ma 'befi.

¹⁴Xömhö njanu ga tsot'wa yá müi
nuya ma mixodyo'be, ne da mpo
'ra'u.

¹⁵Ngetho nú'mu mi the'u, bi
ñhogamüwi Jö gatho nu ma'ra 'bu

ma'ra ya hai, nu xta mengi da ts'ihí, pontho da mengi da me'sa yá te'u.

¹⁶Njangu nu'mu nor 'bet'o xenijuni xi ndatwa Jö, gatho nö'ö man'a xeni n'ehe. Ha nu'mu yá 'yu n'ar za ár meti Jö, gatho yá 'yeza n'ehe.

¹⁷Nu'mu n'ar hoga 'bai ar njömdoni bi mfekwa 'ra yá 'yeza, ne bi thux'a'i nu'ge gar 'yeza ar mangan njömdoni, ne gi tsipa ár ngi ar hoga 'bai,

¹⁸yo gi exa ri nsu gi ne gi hyomahai nuya 'bet'o 'yeza. Ngetho gi pödi hingi toxke ar 'yuza, go tox'a'i.

¹⁹Tsa gi 'ñemhö: Nuya 'yeza bi mfeki ne bi thuxkagiga.

²⁰Nuyu bi mfeki ngetho ma ya me'sku, ha nu'ge ngetho gi 'ñ'emui bi thux'a'i. Jange yo gi exa ri nsu, tsupa Jö.

²¹Ngetho nu'mu Jö himbi pumbabi nuya 'yeza xki bohnu, hanja ma da pump'a'ige.

²²Jange hyandwa xiñho ár ts'eti ne ár kwe Jö. Hö, ár kwe pe'spa nu'u xi dagi. Ha nu'ge, pe'sa ar ts'eti nu'mu gi pödi gi su nunar ts'etinu. Nu'mu hin'ö, ma da mek'a'i ngu bi japa nuyu ma'ra ya 'yeza.

²³Njap'u nu'u xi mfeki, nu'mu da hyep'u yá me'sku, da mengi da thuta man'agi, ngetho Jö pe'sa ar ts'edi da mengi da tuta har 'bai man'agi.

²⁴Ngetho nu'ge, ngu n'ar manga njömdoni bi ts'ek'a'i ne bi thut'a'i har hoga njömdoni, ter 'ñhembibi 'mu da mhenga da thuta man'agi nu'u xki bohnu m'et'o.

Ya me Israel bi njo'spa yá ñho

²⁵Tsi kuhu, di ne gi pöhu nö'ö himi fö mam'et'o, ne hingi 'ñexa

ri nsuhu: Nuya me Israel bi got'a yá mfeni 'ra ya tsi pa, da do'mi da yut'a gatho nu'u hingya xodyo 'bu ma'ra ya hai xi zu ár nhwëki Jö.

²⁶M'efa gatho ya me Israel ma da mpohö, ngu enga har T'ofö:

Ma da zo n'ar ñönte di 'ñe Sion, ne da paxt'a nö'ö xi nts'otho ha yá 'beto ar Hakob.

²⁷Njap'u xta nko'be ma ga hökwa yá ts'oki, ngu xta 'ñöt'wabi.

²⁸Nuyu, yá 'ñ'uni ar hoga mhö, njapu xok'ahu ar goxthi da tsa gi mpohu. Ha Jö mödi, ngetho xki hwampa yá dada mam'et'o.

²⁹Ha nuyá nt'uni ne yá nzote ot'a Jö, hinda njap'utho. Jö hingi pata ár ne.

³⁰Ngu'ahu maham'u hinge ngi othu Jö, ha nupya xka tsuhu ár nhwëki, ngetho himbi 'yot'u Jö.

³¹Njanupya ya me Israel hinxi 'yota Jö'u, njanu da zu'u nunar nhwëki xi zu'ahu n'ehe.

³²Ngetho Jö bi 'yent'a gatho nda nme'sku, ne m'efa nda me'spa ar nhwëki xoge.

³³Xa nzeyetho ár mfeni ne ár mfödi Jö. Hinjo'o togo da bödi tema ne da 'yot'e. Hinjo'o togo da xet'wa yá 'ñu'ö.

³⁴Ngetho, togo xi bötwa ár mfeni Jö, wa togo xi uta Jö tema da mefi.

³⁵Hage 'bu n'a togo te xi umba Jö m'et'o, ne da ko'spya.

³⁶Ngetho gatho nö'ö te ja, go ár meti'ö, go bi hyok'ö ne 'bui da mepabi'ö. Go di 'ñepabi hinda ntsaya da t'umba ar nsunda. Dá njap'u.

Gehnu xiñho da me ya gamfi

12 Jange tsi kuhu, di a'ahu gi umfu Jö xoge ri ndo'yohu,

ngu n'ar m'oñho tetho, xint'axi ne numañho Jö. Gehnu ar mhat'ajö di 'ñepi gi 'yothu, ngetho Jö xa xi utkagihü ár nhwëki.

²Yo gi ñhogamuihu nö'ö te 'ra'ahu ar ximhai. Mahyoni gi n'a'yohu ri 'ra'yo mfenihu, ne njap'u gi tsasehu tema ne Jö embi nzatho, numañho ne handi xiñho.

³Nuga xi hwëgagi ga pepa ar tsi Hmu, jange di xi'ahu, hinge xa di thotho gi 'ñexa ri nsuhu. Nuhu xiñho tema gi bensehu, ngu ár nzeye ar ñ'emui xi hyeni xi 'ra'ahu Jö, ngu ár nt'eni'ö.

⁴Ngetho jangu ma ndo'yohu pe'sa nzeye yá xeni, ne hinga gatho get'ar 'befi pets'i,

⁵di njahup'u n'ehe. Mödi di nzeyehu, 'rangugihu dár ndo'yohu ar Hesukristo, ne di mfaxu n'a ngu n'a.

⁶N'añ'o n'a ngu n'a ya hogant'uni xi hwëgagihü Jö. Nu'mu n'a xi t'umbabi ngu ár m'ehni Jö, dá mepabi ngu ár nzeye ár ñ'emui pets'i.

⁷Ha nu'mu xi thembabi da m'ego, dá maxa ma'ra. Wa xi t'umbabi da ñ'utate, dá uta ma'ra.

⁸Nö'ö togo xi t'umbabi da hñu'mba yá mui ma'ra, dá hñu'mba yá mui. Wa xi t'umbabi da hyeni, dá me'sa n'ar hogamui da 'yot'e. Wa xi t'umbabi da ndö, dá umba ár mui da 'yot'e. Ha nö'ö xi t'umbabi da maxa togo hongá ar mfats'i, di johya da 'yot'e.

⁹Nö'ö ar mhöte gi pe'su, xa majöni di 'ñe ha ri muihu, hindi oxta mañö. Utsahu nö'ö hingi ho, teñhu nö'ö xiñho.

¹⁰Mhöhu n'a ngu n'a, gi pe'su n'ar hoga mhöte gar kuhü. Ne di 'benga nt'ek'ei gi zohu ma'ra.

¹¹Mpehu nts'edi, yo gar döñhehu. Umba ri muihu pefu ar tsi Hmu.

¹²Njohyahu gi ndo'mhu, tsethu ya thogi, hingi hyehu gi 'yafu Jö.

¹³Ñehwihu ma'ra ya gamfi tho ar k'at'i, ne nzöihu gi uñhu ar seki ha ri nguhu da ñ'oxa ma'ra.

¹⁴Mathwu Jö nu'u togo utsa'ihu. 'Yafu ár ñho, yo gi afu nö'ö hingi ho.

¹⁵Njohyawihu nu'u togo johya, ne nzongwihu nu'u togo zoni.

¹⁶N'adar mfeni gi pe'su. Yo gar ñ'ets'ihu, ntsixkwihi nuya tsi hyoya. Yo gi 'ñexa ri nsuhu xa gi pöhu.

¹⁷Yo gi ko'spabihu ár ñöni togo ot'ahu ar ts'oki. Umba ri muihu da hyant'ahu ya jö'i gi othu ar ñho.

¹⁸Nö'ö 'ba ri ñöni, umba ri muihu gi ntsixkwi gatho ya jö'i nu'mu da tsä.

¹⁹Tsi kuhü, yo gi ja ri 'yese gi ko'spa ár ñöni togo xi 'yot'a n'ar ts'oki. Tsokwabihu ár tsi kwe Jö, ngetho enga har T'lofo: Go ma metiga ar nko'sñöni, go di unga ar njut'i, enga ar tsi Hmu.

²⁰Di xi'ahu, nu'mu ri ñ'unihu tunthu, umbabihu te da zi, ha nu'mu tuthe, umfu ar dehe. Nu'mu gi japabihu njap'u ri ñ'unihu, hindi pödi ha da hwi'sa ár ñö di ntsa.

²¹Yo gi ñhehu da dö'ahu ar ts'oki. Juhu ar ñho gi töhu.

13 Gatho ya jö'i dá 'yota ya ts'ut'wi, ngetho Jö go xi umbár nsu gatho nu'u togo pe'sar ts'edi. Gatho nuya jö'i pe'sa yá nsu go xi 'ñex'ö.

²Jange gatho nu'u hingi ota ya ts'ut'wi, toxa nö'ö xi hñuxa Jö, ne njap'u munts'ase ár mfei da züdi.

³Ngetho nuya ts'ut'wi hinxi t'ets'i da pi nu'u togo ot'a ar ñho, tsu nu'u togo hingi ot'e xiñho. Nu'mu hingi

ne gi 'buhū gi tsuhū ya ts'ut'wi, 'yothū nō'ō xiñho, ne da t'es'a ri nsuhū.

⁴Ngetho yá 'bego Jō'u, hoñ'a ri ñhohū. Ha nu'mū hingi othū nō'ō xiñho, nu'mū hō, gi ntsuhū. Ngetho hinga m'etho hō ár ndojwai, gehnu ár 'bego Jō da ko'spa yá ts'oki ne da umbár mfeī ya ts'okte.

⁵Jange 'yothū ya ts'ut'wi, ne hinda mfep'ahū, ne hinte di tsu'a ri mfenihū n'ehe.

⁶Jange gi juthū ar bojō jot'a ya ndō, ngetho yá 'begoyū Jō, xi 'yentyá te da me nunar 'befinū.

⁷Juthwū gatho nu'u togo gi tufū: nō'ō ar bojō jot'a ya ndō, ne gatho ma'ra di 'ñep'ahū gi juthwū. Togo mahyoni gi numañhohū, jahup'u, ne togo di zā gi 'ñe'sfu ár nsu, 'yothū n'ehe.

⁸Yo gi ñhoxū ya thai. Nō'ō gi 'yothū, gi mhōhū n'a ngu n'a. Ngetho nu'mū gi möhū ri ñ'ohū, gi othū ya 'bepate mönga har T'ofō.

⁹Ngetho nu habū enō: Hingi tsimba ár nthōti ma'ra, hingi mpē, hingi pe ya nhemññō, hingi hyokwa yá ñho ri ñ'ohū, ne ma'ra ya 'bepate; gathoyū da tsā da tx'uki hōñse da t'enō: Mö ri ñ'ohū ngu gi mhōse.

¹⁰Nō'ō togo möte, hingi ts'okwa yá ñ'ohū. Jange gatho ya 'bepate go ot'a nō'ō to möte.

¹¹Jahū njap'u, ne nuhū ya pa di 'buhū. Ma ga zot'a ma dāhū ga hēhū ar t'ōhō. Ngetho nupya hints'u yap'u 'bu ma mpohohū, ngu mi 'bu nú'mu nda ñ'emuihū.

¹²Ya 'butho da göxar xui, ne xi 'ñep'utho ar hyats'i. Jange ma ga hēhup'u yá 'befi ar 'bexui, ne ga

hehū ar he di b'uhū har hyats'i, ngu xi ñhoka n'ar ndogu di ma har tuhni.

¹³Ma ga 'buhū di nheki di 'yohū har hyats'i, ga othū xiñho gatho. Hinga 'buhū hinte di juju ha ya dango habū xa ñuntho ne ntitho. Hinga 'buhū har hyoka 'behñō ne nō'ō xi nts'otho. Hinga ntunhū, ne hinga hyokwabihi yá ñho ma ñ'ohū.

¹⁴Ga ñhexū ár ts'edi ar tsi Hmu Hesukristo, ne hinga ñhehū da kakagihū nō'ō te gatho bi e ha ma mfenihū.

Nu'u hingi tsēdi yá ñ'emui

14 Yo gi 'weju nu'u ya ku hingi tsēdi yá ñ'emui, ne yo gi ñōniwi tema gi beñhū.

²Ngetho 'ra beni tsā da zi gatho, ha ma'ra hingi tsē yá ñ'emui, hōñse tsi ya tsi k'ani.

³Nō'ō togo tsi gatho, yo ma da denga nō'ō togo hingi tsi xoge. Ha nunū, yo di thenga nō'ō togo tsi, ngetho Jō go xi numañho'ō.

⁴Xi nu'ge, ter me'age gi themba ár 'bego man'a. Ar hmu go da möñ'ō ha da nangi wa da dāgi. Ha ma da nangi, ngetho dōta ár ts'edi ar tsi Hmu togo da gūts'i, ne hinda hyēgi da dāgi.

⁵Ra handi xiñho da nhumansu 'ra ya pa da mēpa Jō, ha ma'ra handa gatho ya pa mahyetho. N'a ngu n'a mahyoni da bödi tema pēfi.

⁶Nō'ō togo hwahna 'ra ya pa, ent'wa ar tsi Hmu. Ha nō'ō handa gatho ya pa mahyetho, njap'utho n'ehe. Nō'ō tsi gatho, ent'wa ar tsi Hmu ne umba njamödi. Ha nō'ō hinga gatho tsi, njap'utho n'ehe umba njamödi Jō.

⁷Ngetho hinto di 'buhū ga pepase ma tehu, ha hinga tuhu di hongā ma nhosehu.

⁸Nu'mu di tehu, di enṭhwu ma tehu ar tsi Hmu, ha nu'mu ga tuhu, go di enṭ'wabihu'ō n'ehe. Jange nu'mu di 'buhū, wa xta tuhu, ár metigihu ar tsi Hmu.

⁹Jange bi du ar tsi Hmu ne bi nanga man'agi. Bi mengi bi nte, ne njap'u bi hñuts'i ngu ár Hmu nu'u te ne nu'u xi du.

¹⁰Xi nu'ge 'mu, yo'ō gi thenga ri ku. Wa hinte gi nuge nō'ō ot'ō. Ha hingi pōhu, gatho ma ga 'bahū da hñōskagihu majōni ar tsi Hmu Hesukristo.

¹¹Ngetho enga har T'ofō:

Nuga di 'bui, enga njap'u ar tsi Hmu, ne gatho ya jō'i ma da ndandihmō da nsundagi, ne da damajōniyu dar Jōga.

¹²Nu'mu, n'a ngu n'a ma ga dathwu majōni Jō gatho nō'ō xta oṭhu.

¹³Jange hinga ma ga ntheñhu n'a ngu n'a. Ma ga nkohu ha ma muihu hinga pojwu ya mfets'e da japi da da ma kuhu.

¹⁴Nuga di pōdi ne di kaxmbeni njap'u benga ar tsi Hmu Hesukristo, ngetho hinte xints'othose. Ha nu'mu n'a beni xints'otho, hō njap'u hár mfeni'ō.

¹⁵Ha nu'mu nuna ri ñhuni tsot'wa ár mui ri ku, hingi pe'sa ar mhōte 'mu. Nuna ri ñhuni, yo ma da japa da m'e ri ku, togo ar tsi Hmu Hesukristo bi ungár te bi pōhō.

¹⁶Yo gi xojū ar goxthi da nthenga nō'ō gi beñhu xiñho.

¹⁷Ngetho har ts'ut'wi Jō, hinge m'et'o ya ñhuni wa ya ts'ithe.

M'et'o ar m'ui xint'axi, ar hogam'ui, ne ar johya. Gathoyu unga ár Hñō Jō.

¹⁸Nō'ō togo pepa ar tsi Hmu Hesukristo njanu, numañho Jō ne ya jō'i.

¹⁹Jange ma ga teñhu nor ñho unga ar hogam'ui, ne faxkagihu n'a ngu n'a da te ma ñ'emuihu.

²⁰Yo gi jafu ar ñhuni da hwatwa ár 'befi Jō. Mōdi gatho nō'ō te jawa xiñho da ts'i, nō'ō hingi ho, n'ar ku da japa ár ñ'ohu da dagi ngetho te gatho tsi.

²¹Xiñho hingi tsa ar ngo, wa gi tsi ar ixkat'afi, nu'mu gi japi da mfe'sa ri ku, gi tsot'wa ár mui, wa da went'a ár ñ'emui.

²²Nu'mu gi ñ'emui xiñho nō'ō gi ot'e, honse gi pōhwi Jō. Nzatho nō'ō togo hinte tsu ár mui ngetho pōdi xiñho nō'ō ot'e.

²³Ha nō'ō yomi ha xiñho nō'ō tsi, tuxar ts'oki, ngetho hingi ñ'emui xiñho nō'ō ot'e. Ne gatho nō'ō ot'e hingi ñ'emui, nunu ot'ar ts'oki.

15 Jange nuju xi nzēdi ma ñ'emuihu, mahyoni ga pe'sfu ar ts'eti ga faxu nu'u togo hingi tse yá ñ'emui, ne hinga honse ma ñhohu.

²Ma ga hoñhu n'a ngu n'a ár ñho ma ñ'ohu, ga faxu da noxka ár ñ'emui.

³Nunar tsi Hmu Hesukristo himbi hyonga ár ñhose, jange bi tho'ō ngu enga har T'ofō: Go da nthex'be ya nts'ani mi thox'a'i.

⁴Ngetho nuya T'ofō bi t'ot'a maham'u, xi t'ot'i nda utkagihu nda hñuxa ma ndo'mihu, ga pe'su ar humamui ne ar ts'eti mönga har T'ofō.

⁵Jö togo ár meti ar ts'eti ne ar humamui, n'at'wu da 'ra'ahu n'adar mfeni n'a ngu n'a gi 'buhu xiñho, ngu benga ar tsi Hmu Hesukristo.

⁶Njap'u n'adar mfeni ne n'adar mhö gi nsundabihu Jö ár Dada ma tsi Hmuhu Hesukristo.

**Nu'u hingya xodyo bi
nsipa ar hoga mhö**

⁷Uñhu ar tsaya n'a ngu n'a, ngu ar tsi Hmu Hesukristo bi 'rakagihu n'ar hoga tsaya, ne njap'u da t'e'spa ár nsu Jö.

⁸Di xi'ahu, nunar tsi Hmu Hesukristo ba e da mepa ya xodyo, ne njap'u bi ñ'udi mönga majöni Jö, ne ot'a gatho ngu xki ñöt'wa ma palehu.

⁹Ne nu'u hingya xodyo da nsundabi Jö da bötwa ár döta nhwëki, jangu engä har T'ofö:

Ga datwa majöni togo'i nu'u
hingya xodyo 'mu,
ne ga tüt'a ri thuhu.

¹⁰Ne enö n'ehe:

Nu'ahu hingya xodyohu,
njohyawihu ár hnini Jö.

¹¹Ne pengi enö njawa:

Gatho'ihu hingya xodyohu,
nsundahu ar tsi Hmu.

Hö, nu'ahu gi 'buhu ma'ra ya
hai, ñe'sfu ár nsu.

¹²Ar m'ehni Isaia bi 'yot'a njawa n'ehe.

Ar Isai ngu n'ár 'bai n'ar za ma
da 'ro n'ár 'yu,
gehnu di o hár 'ye nu'u hingya
xodyo.

Ja gehnu togo ma da hñuxyá da.

¹³Ha nunar Jö togo unga ar ndo'mi, xa da 'ra'ahu ar johya ne ar hogam'ui ngetho gi ñ'emuihu. Ne

da hñus'a ri ndo'mihu tsix'ahu ár ts'edi ár Hñö Jö.

¹⁴Ha nuga di qaxmbeni tsi kuhu, xa gi pe'su ar hogamui, ne hingi k'athu ar mfödi gi hñu'mfu ár mui n'a ngu n'a ri kuhu.

¹⁵Tsi kuhu, xta ot'ahu nunar he'minu, jar xeni xta top'ahu, ngetho hindi ne gi pumhnihu. Xta ot'a njap'u ngu xi hwëga Jö ga ot'e.

¹⁶Dar 'bego ar tsi Hmu Hesukristo, di xipa nu'u hingya xodyo ár hoga mhö Jö. Di hö'spa nunar hoga mhönu, ne njap'u ga datwa Jö nu'u hingya xodyo, ngu n'ar m'oñho thandi xiñho xi xuka ár Hñö Jö.

¹⁷Tsahmö ga exa ma nsu, ngetho xi maxkagi ar tsi Hmu Hesukristo xta mpe hár 'befi Jö.

¹⁸Ngetho hinte man'a di ne ga mö, honse nö'ö xi 'yot'a ar tsi Hmu ha ma 'ye, njap'u da ts'i nu'u hingya xodyo da 'yotwa ár mhö. Gathoyu xi njap'u xi 'yox'u ar mhö xta xipabi, ne xi hyant'u ar hogam'ui xta utwabi.

¹⁹Xi nheki ya döta nt'udi, ne ár ts'edi ár Hñö Jö, xi maxkagi xi 'yo ya me Herusalen ne gatho ár nthet'i. Da tsonga Iliriko habu xa mi yap'u, gathonu xta mömba ár hoga mhö ar tsi Hmu Hesukristo.

²⁰Njanu xa da umba ma mui da mönga ar hoga mhö, hinge habu xki mhömba ár thuhu ar tsi Hmu Hesukristo, ne hinge nga m'fis'befi'be ma'ra.

²¹Nö'ö da pefi, ngu engä har T'ofö:

Nu'u togo hiñham'u xki nsipabi
togo'ö, ma da bödi.

Ha nu'u hiñham'u xi 'yode, ma
da zo yá mfeni.

Ar Pablo ne da ma Nroma

²²Hangu xta nemhö ma ga k'ös'ahü, ha nuya 'befiyü xi k'askagi ga map'ü.

²³Ne nupya hindi pe'sa ma'ra ya 'befi ha ya haiyu, ha xta to'ma nzeze ya jeye di ne ga 'buhwihü.

²⁴Jange nú'mü xka ma España, ma ga thop'utho. Di ne ga nu'ahü, ne gi faxkagihü ga ju ma 'ñu man'agi xka jwahu ga njohyahü.

²⁵Nupya gar ma Herusalén, ma ga hö'spa ár mfats'i m'empa ya gamfi bi 'buhnu.

²⁶Ngetho nuya ku me Nmasedonia ne Akaya, bi beñ'ü xiñho nda mempa n'ar mfats'i nu'ü ya gamfi hyoya 'buhnu Herusalén.

²⁷Nuya kuyu bi numañho nda 'yot'a njap'ü, ne xiñho, ngetho pontho tupabi'ü. Nu'mü ya xodyo bi mfaxkwi yá ñho umba Jö di ñe mhets'i, xiñho nuya hingya xodyo da ñehwi yá ñho pe'skwa har ximhai n'ehe.

²⁸Di xi'a'ihü 'mü, nu xka jwadi ga tso nunar mfats'inü, ga tsoñ'ahü xka ma España.

²⁹Di beni xka map'ü, ma ga hös'ahü ár ñho ár hoga mhö ar tsi Hmu Hesukristo, ne xa ga höñhü ar njöpi.

³⁰Di a'ahü tsi kuhü, hár thuhu ar tsi Hmu Hesukristo ne hár mhöte ár Hñö Jö, gi faxju ga afu Jö da zixkagi xiñho,

³¹hinte da jakagi nuya hingi ñ'emüi 'buhnu Nhudea. Ne nunar mfats'inü bi t'akagi ga höts'i, da numañho ya gamfi me Herusalén.

³²Ne xa ga njohya ga tsoñ'ahü nu'mü njap'ü ne Jö, ne ga tsayawihü mahyegi.

³³Jö togo unga ar hogam'ui, gi 'buhwihü hyax'mü. Da njap'ü.

Ar nzengwa pempa n'a ngu n'a

16 Di xi'ahü, nunar ku Febe n'ar hoga ku togo faxte har nijö Nsenkrea.

²Umfü n'ar hoga tsaya ngu n'ar gamfi xi ñ'emüi ar tsi Hmu Hesukristo, ngetho njap'ü xiñho da 'yot'a ya ku. Faxu ne umfü gatho te k'at'i, ngetho nunu xi maxa nzeze. Gesegi xi maxkagi n'ehe.

³Zengwagihup'ü ar ku Prisila ne ar ku Akila, togo xi maxkagi hár 'befi ar tsi Hmu Hesukristo.

⁴Nuyu bi 'yent'a yá te bi maxkagi, jange di umba njamödi. Hinge honsegi, gatho nuya nijö hingya xodyo umba njamödi n'ehe.

⁵Zengwagihü ya ku mhunts'a ha yá nguyu, ne ma tsi hmöka ku Epeneto. Gehnu m'et'o bi ñ'emüi ar tsi Hmu Hesukristo núnu Akaya.

⁶Zengwagihü ar ku Maria togo xa xi umba ár müi xi max'ahü.

⁷Zengwagihü ar ku Androniko ne ar ku Hunias, pontho ma mēni ne ma ñ'ohü har fadi. Gehyü xi nu xiñho ya mpote, ne bi dökagi m'et'o bi ñ'emüiyü ar tsi Hmu Hesukristo.

⁸Zengwagihü ar Amplia, ma tsi hmöka ku xta jamfihe ar tsi Hmu.

⁹Zengwagihü ar ku Urbano ma maxte hár 'befi ar tsi Hmu Hesukristo, ne zengwagihü ma hmöka ku Estaki.

¹⁰Zengwagihü ar Apele togo bi zeta ya thogi tenga ar tsi Hmu Hesukristo. Zengwagihü nu'ü 'bü hár ngu ar Aristobulo.

¹¹Zengwagihü ar Erodion togo poni ma mēni. Zengwagihü nu'ü

'bu hár ngu ar Xixo xi ñ'emui ar tsi Hmu.

¹²Zengwagihu ar ku Trifena ne ar ku Trifosa, togo mpe hár 'befi ar tsi Dada. Zengwagihu ar hmöka ku Persida togo xa xi mepabi ar tsi Hmu.

¹³Zengwagihu ar ku Rufo, nzada ár m'ui ñ'owi ar tsi Hmu. Zengwabihu ár nönö, pontho ma nönöga n'ehe.

¹⁴Zengwagihu ar ku Asinkrito, ar ku Fregonte, ar ku Herma, ar ku Patroba, ar ku Herme ne gatho ya ku 'buhwinu.

¹⁵Zengwagihu ar ku Filologo, ar ku Hulía, ar ku Nereo ne ár njup'u, ar ku Olimpa ne gatho ya ku mhuskwinu.

¹⁶Ne uñhu n'ar ñhu fi n'a ngu n'a dar nt'axi ri mfenihu. Di zengwa'ihe gatho nuyá nijögihu ar tsi Hmu Hesukristo.

¹⁷Tsi kuhu, di a'ahu gi hyanthu xiñho togo heka ya ku, ne japi da dagi uta ma'ra ya mfeni, ts'oka ar hoga nt'uti xka pöhu. Nu xki pöhu togo'u, 'wehu.

¹⁸Ngetho nuya jö'iyu hingi pepa ar tsi Hmu Hesukristo. Pepase yá mui, ne xa nzada yá ne ka nu'u oxa gatho nö'ö nsipabi.

¹⁹Gatho pödi xa gi othwu ár mhö Jö, jange xa di johya. Ne di ne gi pöhu xiñho gi teñhu ar ñho, ne hingi jafumasu nö'ö xints'otho.

²⁰Jö togo unga ar hogam'ui, ngut'a ma da ze'ma ar ts'ondöhi ha ri wahu. Ar tsi Hmu Hesukristo da hwëk'ahu ár nt'uni.

²¹Peñ'a'ihu ar nzengwa ar ku Timoteo ma maxte, ne nuya pontho ma mēni, ar ku Lusio, ar ku Hason, ne ar ku Sosipater.

²²Nuga, ar ku Tersio togo di faxa ar ku Pablo, di ot'a nunar he'minu, di zengwa'ihu ngetho xta ñ'emui ar tsi Hmu n'ehe.

²³Zengwa'ihu ar ku Gayo togo 'raka ar seki di kokwa hár ngu, ne ka mhunskwa ar nijö n'ehe. Zengwa'ihu ar ku Erasto togo tsixa ár bojö ar hnini. Ar ku Cuarto zengwa'ihu n'ehe.

²⁴Dá hwëk'ahu gatho'ihu ár nt'uni ar tsi Hmu Hesukristo. Dá njap'u.

Ya ngöxa mhö t'e'spa ár nsu Jö

²⁵Nsunda Jö togo tsä da zeta ri ñ'emuihu, ngu enga ar hoga mhö di mönga, ne nunar nt'uti nonga ar tsi Hmu Hesukristo. Xi t'utkagihupya nö'ö mi 'bui xki jo'mtho nú'mu hinxki thokta ar ximhai.

²⁶Ha nupya xi zukagihu nö'ö xi 'yot'a ya m'ehni nda thogi, ngu xki mönga Jö togo hö ar te. Ne njap'u xi nunga ha gatho ya hai, ne nda e ya jö'i nda ñ'emui ne nda 'yote.

²⁷Nö'ö honse n'a Jö 'bui, ne ár meti ar mfödi. Hinda ntsaya da hñönga ar nsunda xi döpa ar tsi Hmu Hesukristo. Dá njap'u.